

Referat af bestyrelsesmøde i Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

Tirsdag den 19. april 2022 kl. 10-15, mødelokale E041, Fødevarestyrelsen, Glostrup

Deltagere: Axel Kornerup Hansen (formand), Lisbeth E. Knudsen, Peter Bollen, Erwin Roggen, Christine Nellemann, Jan Lund Ottesen, Birgitte Kousholt, Tom Bengtsen, Sofie Reumert Biering-Sørensen, Louise Stab Bryndum, Rasmus Normann Nielsen (ref.)

Afbud: Peter Bie (observatør)

1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Godkendt.

2. Sekretariatet orienterer om emner af relevans for udvalget og 3R-centeret, herunder

a. Præsentation af ny sekretariatsmedarbejder – Louise Stab Bryndum

Axel Kornerup Hansen indledte mødet med at byde Louise Stab Bryndum velkommen, hvorefter Louise gav en kort præsentation af sig selv. Louise er uddannet dyrlæge og har mange års erfaring fra forsøgsdyrsverdenen, som helt sikkert kan komme Danmarks 3R-Center til gode.

b. Målskema 2022

Målskemaet var udsendt som bilag og blev ikke gennemgået minutiøst. Derimod blev enkelte mål diskuteret nøjere, hvilket særlig gjorde sig gældende for mål relateret til 3R-centerets undervisningsmateriale, idet materialet kun er blevet bestilt af én skole indtil videre i 2022.

Diskussionen af undervisningsmaterialet førte til en diskussion om undervisningen på dyrepasseruddannelsen, som foregår på to tekniske skoler (Vilvorde/Roskilde Tekniske Skole og Hansenberg i Kolding). Bestyrelsen diskuterede, at det ville være spændende at få information om, hvor meget – eller hvor lidt – eleverne undervises

i de 3R'er. Det besluttedes, at sekretariatet undersøger sagen, og eventuelt inviterer uddannelsesansvarlige fra begge institutioner for at fortælle om undervisningen på et kommende bestyrelsesmøde.

Det diskuteredes endvidere, om universiteterne kan være behjælpelige med at promovere materialet ved særlige begivenheder/lejligheder. Sekretariatet forsøger at være opmærksom på sådanne.

Det besluttedes desuden at invitere ministeren (Rasmus Prehn) for at give ham mulighed for at blive informeret om 3R-centerets og det nationale udvalgs arbejde.

c. Besøg hos grænsedyrlægen m.fl. i CPH Lufthavn.

Sekretariatet orienterede om, at man er ved at planlægge et besøg i september måned hos grænsedyrlægen i lufthavnen for repræsentanter af landets dyrevelfærdsorganer.

I den forbindelse diskuteredes det, hvorvidt de, der køber forsøgsdyr udenlands, har mulighed for at påvirke eventuelle kritisable forhold i lufthavnen relateret til håndteringen af forsøgsdyrene. Diskussionen heraf kan fortsættes, efter besøget i lufthavnen har fundet sted.

d. Orientering om samarbejde med DDD

Sekretariatet orienterede om, at Den Danske Dyrlægeforening (DDD) er i gang med at udvikle en app på baggrund af deres lille forsøgsdyrsopslagsværk (FOLTs LOMMEBOG OM FORSØGSDYR), hvis seneste udgave er fra 2013 og derfor er forældet.

Danmarks 3R-Center støtter op om projektet, hvor DDD særlig kan få glæde af 3R-centerets kontakter i arbejdet på at udbrede kendskabet til app'en.

e. Ny hjemmeside til Dyreforsøgstilsynet

Sekretariatet orienterede om, at Dyreforsøgstilsynet i løbet af maj/juni vil få dets egen selvstændige hjemmeside, som er løsrevet fra Fødevarestyrelsens.

Idet sekretariatet for 3R-Centeret/det nationale udvalg har et nært samarbejde med Dyreforsøgstilsynet, vil den nye hjemmeside give mulighed for at skabe større synergi 3R-centerets-, udvalgets- og dyreforsøgstilsynets hjemmesider imellem, hvilket vil styrke kommunikationen/formidlingen på forsøgsdyrsområdet, hvorfor 3R-centerets/udvalgets sekretariatet vil være Dyreforsøgstilsynet behjælpelig med arbejdet.

f. Tom opdaterer om aktuelle emner

Tom Bengtsen kunne fortælle, at man i Dyrevelfærd & Veterinærmedicin netop har ansat Maria Mathilde Haugaard som ny sektionsleder for veterinærsektionen, som – i øvrigt – har stor erfaring fra forsøgsdyrverdenen.

Tom Bengtsen kunne endvidere fortælle, at forhandlingerne vedr. Veterinærforlig IV, hvortil Danmarks 3R-Centers økonomi er tilknyttet, kun er i sin spæde begyndelse.

g. Sofie opdaterer om undervisningsmesser

Sekretariatet kunne fortælle, at man netop havde deltaget i to læringsmesser i henholdsvis København og Odense, hvorpå man har arbejdet på at promovere undervisningsmaterialet. To andre arrangementer – en undervisningsmesse i Aarhus den 26.-27. april og Naturmødet i Hirtshals den 19.-21. maj – er også planlagt med samme formål.

3. Nationale og internationale møder og kontakter

Møde-/arrangement-deltagelse siden sidste bestyrelsesmøde:

i. Charité 3R - impact evaluering

Tom Bengtsen og Axel Kornerup Hansen havde begge været involveret i evalueringen af Charité 3R (internt 3R-center på universitetshospitalet i Berlin), hvilket de hver især præsenterede deres indtryk af.

I forlængelse heraf diskuterede bestyrelsen, at institutioner her til lands kunne tage ved lære af og inspireres af Charité.

I forhold til forsøgsdyrsfaciliteter fandt bestyrelsen det vigtigt, at man også overvejer andre muligheder end kontinuerlige udvidelser af sådanne – eksempelvis ved etablering af interne faciliteter, som inkluderer *in vitro*, *in silico* og andre dyrefri modeller med potentiale til at erstatte forsøgsdyr. I den forbindelse blev det diskuteret, hvorvidt Danmarks 3R-Center skulle forsøge at udarbejde en business case for at fremme dyrefri metoder, som kan eksemplificere en sådan proces – eksempelvis en business case, som kan skildre et tværfagligt samarbejde landets universiteter imellem.

Kommende møder/arrangementer

ii. *Toxicology in Denmark, d. 21. og 22. April (Lisbeth E. Knudsen)*

Lisbeth E. Knudsen orienterede om arrangementet, som har til formål at samle landets toksikologer for at diskutere aktuel forskning mv.

(Programmet, abstracts og præsentationer kan i øvrigt findes her:

www.dstf.dk)

iii. *Miniseminar 1) forskning i humane sygdomme ifm. Forsøgsdyrenes dag 22. april 2022, 2) forsøg med vilde dyr 21. september 2022 og 3) traumeforsøg og "den gode ansøgning" december 2022.*

iv. *FELASA Marseille, 13-16 juni*

Tom Bengtsen fortalte, at sekretariatet deltager med Rasmus Normann Nielsen og Tom Bengtsen selv. Dertil deltager Leif Røge Lund og Katrine Svendsen fra Dyreforsøgstilsynet.

Udvalget for forsøgsdyr og alternativer

4. Bedømmelse af konkurrence på markedsplads til DVO-årsmøde

Det diskuteredes, hvordan processen relateret til konkurrencen på markedspladsen skulle gribes an. Det besluttedes, at Axel Kornerup Hansen udpeger to af udvalgets medlemmer på dagen til at stå for bedømmelsen af de medbragte forsøgsdyrsvelfærdsoptimerende initiativer. Vinderen vil blive annonceret kl. ca. 13.30, hvor denne vil modtage en buket blomster og en indikation på pengepræmien på 5.000 kr (programmet genoptages kl.

13.45).

5. Standardskrivelse fra udvalget til DVO i tilfælde af manglende respons

Bestyrelsen diskuterede sekretariatets udkast til en skrivelse og foreslog et par mindre rettelser. Et nyt udkast sendes til skriftlig godkendelse hos bestyrelsen snarest.

6. Henvendelse fra Rådet til Udvalget vedr. bedøvelse/ikke bedøvelse af mus

Birgitte Kousholt præsenterede sine overvejelser og indsamlede viden om sagen for den resterende bestyrelse. Birgitte havde bl.a. taget kontakt til Paul Flecknell (Newcastle University), som er en kapacitet på området, men Birgitte havde endnu ikke fået svar herfra.

Det besluttedes, at Birgitte Kousholt – når hun har fået svar fra Paul Flecknell - formulerer et udkast til et svar på rådets henvendelse, som kan sendes til godkendelse hos den resterende bestyrelse. Bestyrelsen diskuterede, at svaret bør indeholde information om, hvad der findes af litteratur på området, ligesom det skal indeholde information om konsekvenserne ved at anvende isofluran, som – tilsyneladende – kan have den negative effekt, at moren frastøder ungen grundet lugten fra anæstesimidlet.

Det diskuteredes endvidere, at det – selvfølgelig – er op til rådet at beslutte, hvordan man vil agere i forhold til svaret, idet det nationale udvalg har til opgave at rådgive landets kompetente myndighed (Dyreforsøgstilsynet/Rådet for Dyreforsøg) og netop ikke har hverken hjemmel til - eller ønske om - at beslutte på rådets vegne.

Axel Kornerup Hansen takkede afslutningsvis Birgitte Kousholt for hendes arbejde og fremlæggelse.

Idet Rådet for Dyreforsøg har henvendt sig vedr. udtalelse om farvede kontra ufarvede skjul til mus, besluttedes det, at Axel Kornerup Hansen sender henvendelsen til et bestyrelsesmedlem med kompetencer på området, som kan forberede en fremlæggelse af sagen på kommende bestyrelsesmøde. Endvidere diskuterede bestyrelsen en generel procedure i forbindelse med besvarelse af henvendelser fra Rådet: Bestyrelsen vil for hver konkret henvendelse udvælge en hovedansvarlig. Den hovedansvarlige kan inddrage andre bidragsydere med kompetence indenfor henvendelsens emne. Den ansvarlige skriver et udkast til udtalelse og forelægger det for resten af bestyrelsen til kommentering og godkendelse.

Bestyrelsen ytrede afslutningsvis glæde over, at Rådet for Dyreforsøg er begyndt at benytte

udvalgets kompetencer, idet udvalget finder et nært samarbejde råd og udvalg imellem særdeles vigtigt. I den forbindelse besluttedes det, at Tom Bengtson snarest skal undersøge, hvornår Axel Kornerup Hansen igen kan deltage på et møde i Rådet for Dyreforsøg.

7. Sanne Møller Knudsen fra Region H

Sanne Møller Knudsen uddybede i et mundtligt oplæg sin henvendelse til Danmarks 3R-Center/Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer. Det aftaltes, at Sanne Møller Knudsen retter en skriftlig henvendelse til Danmarks 3R-Center for at bede om centerets anbefaling – en form for "letter of intent". Sanne Møller Knudsen blev af bestyrelsen opfordret til at øge samarbejdet med centrene for simulation og modeltræning for kirurgi på hhv. Aarhus- og Odense universitet. Der blev tillige peget på den store erfaring med kirurgi på grise i Ålborg.

Danmarks 3R-Center

8. Symposium 2022

a. Status

Sekretariatet leverede en status på arbejdet med at udarbejde programmet til årets symposium. Der er stadigvæk uklarheder om deltagelse i forhold til enkelte oplægsholdere, hvorfor andre mulige oplægsholdere blev foreslået, hvilke man kan vælge at ty til – her i blandt Sanne Møller Knudsen fra Region H, som kan holde oplæg om simulationstræning. Andre muligheder er folk fra Aarhus Universitet, som også arbejder med simulationstræning.

Det besluttedes, at sekretariatet sender et foreløbigt program til bestyrelsen inden for en måneds tid.

9. Ideer og inspiration til opfølgning i sekretariatet

(Sekretariatet modtager under dette punkt input fra bestyrelsen til nye projekter eller ideer, vi skal arbejde videre med)

Intet at bemærke.

10. Evt.

Axel Kornerup Hansen spurgte ind til sekretariatets opgave vedr. udarbejdelsen af tidligere besluttede to artikler om anvendelsen af dyr til undervisning. Sekretariatet kunne fortælle, at man i første omgang vil levere et udkast til artiklen om de tilladelseskrævende undervisningsforsøg, hvilken vil udsendes til bestyrelsen inden sommerferien.

Der blev diskuteret om, at vi skal undersøge, hvor langt man i EU er kommet med alternative metoder indenfor regulatorisk toksikologi.

Idet Tom Bengtsen og Axel Kornerup Hansen har deltaget i evalueringen af Charité, spurgte den øvrige bestyrelse ind til muligheden for at få indsigt i denne. Det besluttedes, at Tom og/eller Axel undersøger muligheden herfor.